

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра міжнародної економіки

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

«ПОЛІТОЛОГІЯ»

вибіркова

Освітньо-професійна програма:	Міжнародні економічні відносини
Спеціальність:	292 Міжнародні економічні відносини
Галузь знань:	29 Міжнародні відносини
Рівень вищої освіти:	перший (бакалаврський)
Факультет:	Економічний
Мова навчання:	Українська
Розробники:	Швидюк С.М., доцент кафедри політології та державного управління, к.політ.н.
Профайл викладача	http://www.politicalscience.chnu.edu.ua/index.php?page=ua/02personnel&data[2822][caf_pers_id]=1138&commands[2822]=item
Контактний тел.	+380506274148
Email:	s.shvydiuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=7103
Консультації	Очні консультації: Понеділок 13:30-14:30. Кафедральна, 2. Корпус 14, ауд. 42. Онлайн-консультації: за домовленістю електронною поштою.

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни). Навчальна дисципліна «Політологія» вивчається здобувачами вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності «Міжнародні економічні відносини» на 2 курсі. В обсязі 3 кредитів 90 год. (30 год. лекційних, 30 год. практичних занять і 30 год. самостійної роботи). Вона надає студентам загальне уявлення про політичні системи, ідеології та процеси, які формують сучасний світ. Курс розкриває основні поняття та теорії, що стосуються влади, держави, політичних інститутів та процесів, демократії, відповідального громадянства і політичної участі громадян, етнополітичних і міжнародних політичних відносин.

Курс розрахований на студентів неспеціальних факультетів і не вимагає попереднього знання політології. Він включає в себе лекції, семінари і самостійну роботу, які допоможуть не лише зрозуміти, але й критично оцінювати політичні процеси навколо нас. Особлива увага приділяється формуванню відповідального громадянства, розвитку навичок аналітичного мислення та аргументації.

2. Мета навчальної дисципліни «Політологія» полягає в отриманні здобувачами першого рівня вищої освіти знань з основ політичної науки, вивченні механізмів формування, функціонування та розвитку політичних систем і процесів, взаємодії політичних акторів. Завдяки тому, що студент має змогу аналізувати політичні явища, розуміти сучасні світові тенденції та визначати роль політики у суспільстві, вивчення політології допомагає формуванню громадянської позиції, критичного мислення та здатності до конструктивної участі в політичному житті країни.

3. Пререквізити. «Політологія» належить до першого блоку вибіркової дисциплін професійної підготовки для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за

спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини». Курс вивчається із врахуванням знань студентів із попередніх дисциплін «Актуальні питання історії та культури України», «Історія економіки та економічної думки», «Філософія».

4. Результати навчання. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини» (освітньо-професійна програма «Міжнародні економічні відносини») вивчення дисципліни сприяє формуванню:

Компетентностей:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 9. Уміння бути критичним та самокритичним.

СК 13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

Програмних результатів навчання:

ПРН 1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН 8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН 17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН 20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	пр.	сем.	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Історія політичних вчень. Інституційна основа та системний вимір політики.					
Тема 1. Політологія як система знань про політику	4	2	0		2
Тема 2. Еволюція світової політичної думки	5	0	4		1
Тема 3. Становлення і розвиток української політичної думки	5	0	4		1
Тема 4. Політична влада	3	2	0		1
Тема 5. Політична система суспільства	5	2	2		1
Тема 6. Держава в політичній системі суспільства	3	2	0		1
Тема 7. Політичні режими	3	0	2		1
Тема 8. Політичні партії, партійні й виборчі системи	3	2	0		1

Тема 9. Місцеве самоврядування в Україні	4	2	0		2
Тема 10. Основні сучасні ідейно-політичні доктрини і течії	5	2	2		1
Разом за змістовим модулем 1	42	14	14	0	14
Модуль 2. Демократія. Людський, міжнародний і прикладний виміри політики.					
Тема 11. Демократія в політичному житті суспільства	4	0	2		2
Тема 12. Етнонаціональні відносини у політичному житті	4	0	2		2
Тема 13. Громадянське суспільство	5	2	2		1
Тема 14. Політична еліта і політичне лідерство	4	2	0		2
Тема 15. Особа і політика	5	2	2		1
Тема 16. Політична свідомість і політична культура	5	2	2		1
Тема 17. Політичні конфлікти	5	2	2		1
Тема 18. Світова політика і міжнародні відносини	6	2	2		2
Тема 19. Політичні технології	6	2	2		2
Тема 20. Політичне прогнозування	4	2	0		2
Разом за змістовим модулем 2	48	16	16		16
<i>Усього годин</i>	<i>90</i>	<i>30</i>	<i>30</i>		<i>30</i>

5.2. Зміст завдань самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1.	Роль політології у формуванні політичної свідомості сучасності.	2
2.	Вплив античної філософії на розвиток західної політичної думки.	1
3.	Внесок історичних лідерів України в розвиток національної політичної ідеології.	1
4.	Механізми здійснення та легітимізації політичної влади в сучасних демократіях.	1
5.	Функціонування та роль інститутів у політичній системі суспільства.	2
6.	Роль правової держави у забезпеченні політичної стабільності суспільства.	1
7.	Трансформація політичних режимів на пострадянському просторі.	2
8.	Система політичних партій в Україні: історія, сучасний стан та перспективи розвитку.	1
9.	Реформа місцевого самоврядування в Україні: успіхи та проблеми.	2
10.	Лібералізм, консерватизм, соціалізм: сучасне переосмислення ідейно-політичних доктрин.	1
11.	Демократія та її місце в політичному житті України: виклики та можливості.	2
12.	Етнонаціональна політика в Україні: історія, сучасний стан та перспективи.	2
13.	Розвиток громадянського суспільства в Україні: здобутки та проблеми.	1
14.	Політична еліта України: критерії відбору та механізми впливу на політику.	2

15.	Вплив особистості на політичні процеси в історичній та сучасній перспективі.	1
16.	Формування політичної культури в Україні: історія, сучасність, перспективи.	1
17.	Сценарії розв'язання політичних конфліктів в умовах глобалізації.	1
18.	Україна в системі міжнародних відносин: історичний контекст та сучасні виклики.	2
19.	Використання політичних технологій у виборчих кампаніях.	2
20.	Методи та підходи до політичного прогнозування.	2

Самостійна робота з курсу «Політологія» спрямована на систематизацію, освоєння та поглиблення здобутих знань за кожною окремою темою. Цей процес передбачає вивчення лекційних матеріалів, роботу з рекомендованою літературою, підготовку до участі в практичних заняттях, дослідження запропонованих до самостійного вивчення тем.

З метою отримання додаткових балів студенти можуть самостійно чи в групі підготувати і захистити презентацію на обрану тему (зі списку наданого студентам або запропоновану самостійно). Максимальна оцінка за презентацію може скласти 10 балів. Оцінка може бути знижена у разі: неповної відповіді, логічних неузгодженостей у матеріалі, слабкої аргументації, обмеженого використання довідкової літератури, неохайного оформлення, нерелевантної інформації. В кінцевому підсумку, результати самостійної роботи оцінюються викладачем під час практичних занять.

6. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Методи навчання

МН 1 - вербальні методи (лекція, бесіда, диспут, пояснення, розповідь тощо);

МН 2 - практичні методи (практичні роботи);

МН 3 - наочні методи (демонстрація, ілюстрація);

МН 4 - пояснювально-ілюстративні методи;

МН 5 - проблемно-пошукові методи;

МН 6 - кейс-метод;

МН 8 - ситуаційні завдання;

МН 9 - робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;

МН 10 - самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни;

МН 11 - дистанційне навчання з використанням відповідних онлайн-платформ.

Методи оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

МО 2 - індивідуальне опитування;

МО 3 - презентація результатів виконання індивідуальних завдань (творчих, розрахункових, аналітичних);

МО 4 - презентація результатів виконання командних завдань;

МО 8 – есе.

7. Контроль та оцінювання результатів навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Відвідування занять. Присутність на лекціях та практичних заняття є важливою частиною освітнього процесу та необхідною умовою для успішного засвоєння програми курсу. Якщо студент не бере участі у практичних заняттях, він втрачає можливість набрати бали, які присуджуються за активність та знання в рамках окремої теми.

Дотримання строків здачі. Завдання, подані після встановленого терміну без належного обґрунтування (поважної причини), будуть оцінені нижче (на 1 бал менше за кожен день затримки).

Академічна доброчесність. Студенти зобов'язані самотужки виконувати освітні завдання як під час поточної, так і підсумкової перевірки їх знань. При використанні концепцій, винаходів чи аргументів сторонніх осіб, критично важливим є надання точних посилань на джерела інформації. У разі виявлення списування або плагіату під час контрольних заходів студент отримує незадовільну оцінку за даний вид академічної діяльності.

Критерії оцінювання. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку). Максимальна кількість балів складає: за перший і другий модулі – по 30 балів (разом – 60 балів). Максимальна оцінка знань студента під час навчальних занять за кожену тему, виконання завдань для самостійної роботи, підготовки есе – 3 бали, а також до 10 додаткових балів складає підготовка індивідуального завдання у вигляді презентації.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою дисципліни і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Загальна підсумкова оцінка з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів поточного і модульного контролю та результатів заліку (як можливість отримання додаткових балів, якщо набрані протягом семестру бали не влаштовують студентів). У випадку отримання менше 50 балів за результатами загального підсумкового контролю, студент обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до складання заліку.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання																				Залі к. роб.	Сума рна к-сть
Змістовий модуль I										Змістовий модуль II											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	40	100
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	оцінка (бали)	пояснення за розширеною шкалою
відмінно	A (90 – 100)	відмінно
добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незадовільно	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

8. Рекомендована література

8.1. Основна

1. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. Історія політичних вчень: Навчальний посібник. К.: ВД «Професіонал», 2006. 432 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bezrodnyi_Yevhen/Istoriia_politychnykh_vchen.pdf
2. Бородінов В. Д. Етнополітологія : навч. посіб. / В. Д. Бородінов. – Донецьк: Каштан, 2008. – 395 с. <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001385>
3. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: Навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31677/1/10_%D0%A2%D1%80%D0%BE%D1%8F%D0%BD_%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%8F_%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf
4. Горлач М. І., Кремень В. Г. Політологія: наука про політику: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / М. І. Грибан, В. Г. Кремень. К.: Центр учбової літератури, 2009. 836 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0000012651>
5. Демократія. Антологія / упорядник О. Проценко. К. : Смолоскип, 2005. 1104 с.
6. Історія вчень про право і державу: Навчальний посібник / Демиденко Г. Г. – Харків: Консум, 2004. 432 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-171.html>
7. Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.]. Львів: Новий Світ-2000, 2017. 632 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Istoriia_politychnoi_dumky_Ukrainy.pdf
8. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. – Львів : «Новий Світ-2000», 2017. – Т.2.: ХХ – початок ХХІ ст. – 598 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Istoriia_politychnoi_dumky_pid_ruchnyk_u_2-kh_t_Tom_2_HH_pochatok_HXI_st.pdf
9. Кирилюк Ф. М. Новітня політологія: навч. пос. [для студ. вищ. навч. закл.] / Ф. М. Кирилюк – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 564 с. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/1_708_51006326.pdf
10. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : Новий Світ-2000, 2016. – Том 1. – 516 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Avtorskyi_kolektyv/Politychna_dumka_HH_pochatku_HXI_stolit_metodolohichni_i_doktrynalnyi_pidkhody_Tom_1.pdf
11. Політологія: лекційний курс і практикум. Навчальний посібник / За редакцією доктора філософських наук, доцента Гончарук Т. В. – Тернопіль, 2008. URL: https://duikt.edu.ua/uploads/1_706_57725680.pdf
12. Політологія: сучасні терміни і поняття. 4-те видання, виправлене і доповнене / укладач В. М. Піча, наук. редакція Л.Д. Климанської, Я.Б. Турчин, Н. М. Хоми. – Львів: Новий Світ – 2000, 2015. 516 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/327592683_Politologia_sucasni_termini_i_ponatta_4-te_vidanna_vipravlene_i_dopovnene_ukladac_V_M_Pica_nauk_redakcia_LD_Klimanskoj_AB_Turcin_N_M_Homi_-_Lviv_Novij_Svit_-2000_2015_516_s
13. Шляхтун П. Політологія: історія та теорія: Підручник / П. П. Шляхтун. К.: Центр учбової літератури, 2010. 472 с. URL: <http://kk.nau.edu.ua/article/1459>

14. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти. Монографія / Галина Петрівна Щедрова. – Луганськ : Вид-во «Елтон-2», 2009. – 308 с.
URL: <https://ir.duan.edu.ua/bitstream/123456789/1097/1/Монографія%202009%20p..doc>

8.2. Допоміжна

1. Абашидзе Манана. Як побудувати успішну автократію у XXI столітті? / I-UA.tv. URL: <https://i-ua.tv/society/79410-yak-pobuduvaty-uspishnu-avtokratiyu-u-xxi-stolitti>
2. Арендт Ханна. Джерела тоталітаризму. – 2-е вид. / Ханна Арендт; Пер. з англ. – Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2005. – 584 с.
3. Арістотель. Політика [Текст] / Арістотель ; пер. з давньогрецької, авт. передм. О. Кислюк. - 2. вид. - К. : Видавництво Соломії Павличко "ОСНОВИ", 2003. - 239 с. URL: <https://chtyvo.org.ua/authors/Aristotle/Polityka.doc>
4. Бульбенюк С.С. Деякі зауваги до дискурсу щодо перспектив автократій сучасності // Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. 2022 (40). С. 118-124. DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2022.40.15>
5. Буряченко О. В. Демократія vs автократія на тлі російсько-української війни // ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 2(58) 2023. С. 48-58. DOI: [https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.2\(58\).285599](https://doi.org/10.20535/2308-5053.2023.2(58).285599)
6. Гоббс Томас. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної / пер. з англ. Р. Димерець [та ін.] ; наук. ред. Т. Польська. К. : Дух і Літера, 2000. 600 с.
URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Thomas_Hobbes/Leviafan_abo_Sut_budova_i_povno_vazhennia_derzhavy_tserkovnoi_ta_svitskoi.pdf
7. Загнітко А. Гібридна війна і гібридне мовне законодавство: віртуальна реальність (минуле і сучасне) // Мовне законодавство і мовна політика: Україна, Європа, світ (Збірник наукових праць). – К.: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2019. – С. 140-159. URL: <http://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/464/1/Movne%20zakonodavstvo%20i%20movna%20polityka.pdf>
8. Котигоренко В. О. Проблеми термінології законодавства, що регулює етнопонаціональні відносини в Україні / В. О. Котигоренко, М. І. Панчук // Український соціум. - 2020. - № 1. - С. 9-40. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2020_1_3.
9. Коцур В. В. Національні меншини України в контексті суспільно-політичних трансформацій 90-х рр. ХХ ст. – поч. ХХІ ст.: монографія / В. В. Коцур. – Переяслав-Хмельницький, (Київ. обл.): Домбровська Я.М., 2019. – 594 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/11/natsionalni_menshyny_ukrainy-1.pdf
10. Кройтор А. В. Роль консолідації еліти в процесі демократичного транзиту в Україні / А. В. Кройтор // Актуальні проблеми політики: зб. наук. пр. / Нац. ун-т."Одес. юрид. акад.", Південноукр. центр гендер. проблем. Видавничий дім «Гельветика». 2023. Вип 71. С. 126-135. DOI <https://doi.org/10.32782/app.v71.2023.17>
11. Мак'явеллі, Нікколо, Флорентійські хроніки;. Державець / Пер. з іт. А. Перепаді. К.: Основи, 1998. 492 с.
URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Machiavelli_Niccolo/Florentiiski_khroniky_Derzhavets.pdf

9. Інформаційні ресурси

1. Інститут політичних і етнопонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. URL: <https://ipiend.gov.ua/>

2. Кафедра політології та державного управління ЧНУ імені Юрія Федьковича.
URL: <http://www.politicalscience.chnu.edu.ua/>
3. Науково-дослідницький інститут Європейської інтеграції та регіональних досліджень (НДІ ЄІРД). URL: <https://rieirs.org.ua/>
4. Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД). URL: <https://niss.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws>
6. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>
7. Український незалежний центр політичних досліджень.
URL: <http://www.ucipr.org.ua/>